

ENSIMMÄINEN JOULU VASKOJOELLA 1951 INKA JA IISAKKI NÄKKÄLÄJÄRVEN LUONA

Syksyllä 1951 kylmyys eteni viikko viikolta kunnes pari päivää ennen joulua elohopea oli laskenut neljäkymmentä astetta nollan alapuolelle.

Inarin kansakoulussa pidetyn päättäjaisjuhlan jälkeen illan pimentyessä koulun pihaan tupsahatti yllättäen Inka Näkkäläjärven ohjastama pororaito. "Onko täällä Maakan Jounia, Jussan Antin lapsia ja Saran Annin lapsia?", kysyi Inkan pehmeä ääni saameksi pimeässä. "Jouni nyt pääsee sitten joulua viettämään meillä, koska äitisi on minulla piikana", Inka täsmensi.

Pukeuduttaemme asianmukaisesti lähdimme Inkan ohjastaman pororaidon mukana kohti Vaskojoen Heikkilää. Pororaito kiisi tuskin havaittavaa tietä, joka hävisi välillä hieman kumpuilevalle valkoiselle maisemalle horisontin tummaan hämärään. Reen jalakset natisivat ja narisivat lumessa. Vähitellen kaikki kukkulat, harjanteet ja notkelmat muistuttivat toisiaan. Yllämme oli korkea taivas, ympärilläni levisi valtava maa ja tunsin itseni pieneksi ja yksinäiseksi istuessani siinä Inkan vieressä. Yritin katsella Inkan kasvoja, joita en kuitenkaan pimeässä nähnyt, en nähnyt hänen katsettaan. Sen verran kuitenkin aavistin, että se oli kovia kokeneen ihmisen vakava katse, naisen joka oli

Kuva Tauno Mäki/Py arkisto.

ajat sitten tottunut kaikkiin yllätyksiin.

Ajelimme yhä kiristyvässä pakkassäässä ensiksi Tirroon, jossa lämmittelimme Vesko Ransun tuvassa ja sen jälkeen jatkoimme Heikkilään, jonne saavuimme ilta-myöhään. Talon väki oli vielä hereillä. Kokoonnuimme kaikki talon pirttiin. Kaikki olivat aluksi ääneti ja hiljaa, vain tuli lapinuunissa räiskyi.

Asetuimme taloksi Inkan ja Iisakin uuteen hirrestä rakennettuun taloon. "Muista Jouni, sinä olet nyt kuin kotonasi, olet yksi meistä", muistutti Inka. En ollut siihen asti

eletyn elämäni aikana saanut sydämellisempää vastaanottoa kuin täällä Heikkilässä. Jokainen Inkan ja Iisakin perheenjäsen suhtautui minun tulooni lämpimän hyväksyvästi, vaikka se tapahtuikin näin joululoman merkeissä.

Minut ohjattiin yläkerran toiseen huoneeseen majoittumaan. Ikkunat olivat paksussa huurteessa. Sisään ikkunaraosta tuleva ilma tuntui puhaltavan suoraan hyiseltä Muotkatunturilta. Ikkunanlautaa peittävä lumi oli kuin untuva. Ennen nukkumaanmenoa nousi mieleeni koti, joka minulta ja äidiltäni puuttui. Sen tunteen koin nyt hyvin voimakkaana Inkan tervetuloa sanojen

jälkeen. Hänen sanansa hämmensivät niin, että tuskin tiesin miten olla! En voinut muistaa päivää, joka olisi ollut tämän kaltainen, niin merkittävä ja niin paljon uusia tulevaisuuden näkymiä avaava.

Aloin viihtyä täällä. Ihastuin heti taloon ja sen elämään, halusin tutustua kaikkiin ihmisiin. Täällä tunsin olevani enemmän kuin kotona kuin missään muualla. Tunsin tavatonta kiitollisuutta, että olin ensimmäisen kerran elämässäni päässyt osalliseksi tällaisesta ihmisyyttä kunnioittavasta maailmasta.

Seuraavana aamuna heräsin syvästä unesta koiran haukuun ja avasin silmäni peläten, että on edelleen yö ja näen taas painajaisia. Mutta huoneen täyttikin harmaa valo ja helpotuksesta huokaillen jäin katsomaan tuttua näkyä, ikkunan eteen puolittain vedettyjä verhoja. Näin ikkunan vierellä olevan pöydän päällä olevasta kellosta sen olevan jo kohta kaksitoista.

Kuuntelin alakerrasta kuuluvia ääniä, halusin kiihkeästi tietää mistä puhuttiin. Kiihottava tunne!

Angelin aikoja muistuttava herkkä värähdys kävi lävitseni. Menneiden ankeiden kuukausien muisto Inarissa häipyi hetkeksi pois. Antauduin toisten ikäisteni kanssa puhtaalle ilolle. Katselin hurmaantuneena Antin Jussin ja Saran Oulan painimista alakerran kulmahuoneessa. Inkan poika Oula toimi tuomarina. Minut valtasi tunne, että näiden Lisman karhunpentujen kanssa en pärjää. Yritinpä miten tahansa vääntää ja kääntää niin Oula ja Juhani selättivät minut jatkuvasti.

Muistelin siinä 1940-luvun loppupuolen aikaisia jouluja Angelissa, noita salaperäisiä ja kauniita varhaisia heräämisiä, jolloin Jeesus ja joulumänty sokaisivat mieleni. Muistin miten olin pelännyt joulupukkia, silloinkin kun olin tiennyt, että se oli ollut todellisuudessa Lantto Antti.

Hämärästi muistin myös toisen joulupukin, jonka uskoin edelleen olleen oikean joulupukin.

BRISA KNIVES OY - PUUKONTEKIJÄN ERIKOISLIIKE

PUH. (06) 7290 431
GSM 050-5862 157

Laaja valikoima puukontertiä,
myös puukkoja.
Ostamme poron- ja hirvensarvia.

Ennen nukkumaanmenoa menin käymään ulkona. Kuulin terävästi narskuvia askelia pakkaslumella. Kuulin miten talon vanhin poika Juhan Antti komensi koiria. Odotimme suurella jännityksellä jouluaattoa.

Jouluaattona heräsin siihen, että huone oli kylmä. Aamupäivällä koristimme joulumännyn. Ennen joulutateriaa Inka ja Iisakki olivat mitä parhaimmalla tuulella, iloitsivat siitä kun saivat olla jälleen yhdessä omaistensa ja lismalaisten lähisukulaisten keskellä. Innokkaana näyttämään kuinka hyvän osan he olivat valinneet. Huone raikui lasten naurusta.

Ennen kuin istuimme joulupöytään, hiipi ruokahalua kiihottava tuoksu läpi pirtin. Eteisen oven vieressä maanneet koirat nousivat makuusijoiltaan, venyttelivät, haukottelivat, istuutuivat valppaan näköisinä. Kaikki oli niin suloista ja kodikasta. Olin iloinen siitä, että saimme olla äitini kanssa mukana tällaisessa ilonpidossa.

Iisakki istui pöydän päässä. Kaikkien päät kumartuivat. Iisakki lausui hiljaisella äänellä: "Antakoon Herra meille ymmärrystä, että opimme käsittämään Joulun suuren sanoman. Amen." Kun kaikki olivat saaneet lautasilleen poron selkäkeittoa, oltiin yhtä mieltä siitä, että tämän parempaa joulutateriaa ei ollut aikaisemmin valmistettu.

Kohta pöydästä noustuamme katosi Nils Juhani salaperäisesti ja Iisakki ilmoitti, että joulupukki tulisi pian. Jonkin ajan kuluttua kuulimme miten eteisen ovi kävi ja samalla kuului joulupukin ääni pyytävän sisällä olijoista apua kantamaan isoja hurstisäkkejä sisälle pirttiin.

Joulupukki ohjattiin keskelle pirttiä, ison pölkyn päälle istumaan. Sen jälkeen joulupukin raikuva ääni kutsui lapsia nimeltä noutamaan lahjoja. Menin hiljaa pirtin ovelle, josta saatoin nähdä joulumännyn kynttilöissään säteilevän. Näin vilahduksen joulupukin Kaunokeinon mallisesta tutusta lakista ja valkoisesta parrasta. Vajaan vuoden ikäinen Aslakka katseli Inkan sylissä pirtissä olijoita.

Kun joulupukki oli lähtenyt, istuimme myöhään takan ääressä keskustellen. Kun muut olivat yksi toisensa jälkeen menneet levolle, istuin yksin takan edessä tuijottaen miettiväisenä sen punaisena hehkuvaa tuhkaa. Kuin yhteisestä mielijohdteesta kaikki kolme koiraa nousivat ja siirtyivät lähemmäksi minua.

Tähysteltyäni ulos hangelle ja syötyäni muutamia makeisia, nousin yläkertaan. Ennen kuin nukahdin, tiesin että tämä oli ollut minun ja äitini ensimmäinen yhteinen joulujuhla! Voiko ihminen tämän parempaa joululahjaa enää saada?

Palatessamme joululomalta Inariin olin autuaassa mielentilassa. Tunsin ensimmäisen kerran elämässäni olleeni kodissa, jossa oli oikea kodin henki ja tunnelma. En voinut ymmärtää, että on olemassa sen kaltaisia ihmisiä kuin Inka ja Iisakki Näkkäläjärvi.

Tunsin syvää tyydytystä siitä, että olin saanut viettää joululomaa heidän uudessa kodissa Heikkilässä. Katkennut rengas oli taottu jälleen eheäksi, ympyrä oli nyt kokonainen. Ei ollut olemassa muuta paikkaa, johon olisin voinut kääntyä rakkautta ja saamelasta heimotunnetta löytääkseni. ●